

## **NAVIKE KORIŠTENJA DRUŠTVENE MREŽE FACEBOOK-A I SAMOPOUZDANJE KOD SREDNJOŠKOLACA**

*Nera Zivlak-Radulović, prof.dr, supspecijalista sudske psihijatrije  
Univerziteti Klinički centar Republike Srpske, Klinika za psihijatriju<sup>209</sup>  
Panevropski univerzitet Aperion, Pravni Fakultet i Fakultet zdravstvene njege<sup>210</sup>*

**Sažetak:** Osobe sa niskim samopouzdanjem mogu imati veće sklonosti ka učestalijem korištenju društvenih mreža jer im je tako lakše da ostvare socijalne kontakte ali to može biti i razlogom razvoja zavisnosti od interneta i posljedica te zavisnosti.

Cilj rada je bio da se ispituju navike korištenja interneta i društvenih mreža kod srednjoškolaca i eventualna prisutnost nižeg samopouzdanja.

Metoda rada: Urađena je anonimna online anketa koju je ispunilo 34 ispitanika starosne dobi od 16 do 19 godina. Anketa se sastojala iz dvije grupe pitanja. Prva grupa pitanja je bila iz strukturisanog intervjua (Caci, Scrimi, 2017 g.) koja je ispitivala navike korištenje interneta i Facebook-a. Druga grupa pitanja je bila iz skale samopoštovanja (Rosenberg, 1965 g.). Podaci su obrađeni kroz frekvencijsku analizu.

Rezultati: Odgovori na skali navika korištenja društvenih mreža su razvrstani sa uvijek, često, povremeno, rijetko i nikada. Kada su prekinuti u Facebook aktivnostima uznemiri se 11,8 % ispitanika uvijek a često 17,6 %. Zapostavljanje svakodnevnih aktivnosti zbog Facebook-a često je u 5,9% procenata a povremeno 17,6%. Na Facebook-u uvijek ostanu duže nego su planirali 11,8 % ispitanika a često 17,6 %. Povremeno kriju ili brane svoje aktivnosti na internetu njih 2,9 % uvijek i 5,9 % često. Skraćeno vrijeme spavanja zbog aktivnosti na Facebook-u često ima 20,6 % ispitanika a uvijek 8,8 %. Često 8,8 % i uvijek 2,9 % ispitanika smatra da je život dosadan bez Facebook-a. Kada je u pitanju Rosenbergova skala samopoštovanja utvrđeno je da je nisko samopoštovanje prisutno u 20,6 % ispitanika.

Zaključak :U ovom pilot istraživanju koje je obuhvatilo mali uzorak potvrdili smo da se kod određenog procenta srednjoškolaca nalaze simptomi koji upućuju na učestalo korištenje Facebook-a u pravcu razvoja zavisničkog ponašanja a takođe i određenu zastupljenost niskog samopouzdanja što može biti u korelaciji. Potrebno je uraditi veće istraživanje populacije srednjoškolaca i planiranja preventivnih aktivnosti u našem okruženju.

**Ključne riječi:** navike , Facebook, adolescenti, samopouzdanje

---

<sup>209</sup> nera.zivlak@kc-bl.com

<sup>210</sup> [nera.d.zivlakradulovic@aperion-edu.eu](mailto:nera.d.zivlakradulovic@aperion-edu.eu)

## **UVOD**

K.L.Carlisle,R.M.Carlisle,Polychronopoulos,Goodman-Scott, Kirk-Jenkins (2016) navode da je tokom 2014 godine bilo 3 milijarde korisnika interneta u svijetu a da se u periodu od 2007 do 2010 godine broj udvostručio sa 1,1 na 1,97 milijardi korisnika. Takođe oni navode da je zavisnost od interneta novi globalni problem sa nedosljednom nomenklaturom, dijagnostičkim kriterijumima i alatima za procjenu zavisnosti. Prema ( Eurostat, 2016) u Evropskoj uniji 80 % stanovnika od 16 do 74 godine je koristilo internet a ubjedljivo najviše od ovih ljudi tj. 79 % je koristilo internet preko mobilnog telefona. Po grupama u Evropskoj uniji 94 % osoba između 25 i 54 godine koristilo je mobilni telefon za surfovanje po internetu.

Facebook je uticajna socijalna mreža. Broj Facebook korisnika raste a najviše korištena socijalna mreža na svjetskom nivou po broju korisnika na mjesečnom nivou je Facebook. Broj korisnika u januaru 2022 godine je 2,910 milijardi. U trećem kvartalu 2021 godine Facebook je prijavio preko 3,58 milijardi mjesečnih korisnika ( Statista, 2022).

Prema (Brailovskaia, Strose, Schillack, Margraf J, 2020) korišćenje društvene platforme Facebook spada u svakodnevni život ali može narušiti subjektivno blagostanje.Studija koju je istraživala ova skupina autora je bila usmjerena na ispitivanje korisnosti uticaja smanjenja svakodnevne upotrebe Facebook-a u Njemačkoj kroz varijable zadovoljstvo životom, simptomi depresije, fizička aktivnost i pušenje.Uvrđeno je da se sa smanjenjem svakodnevne upotrebe povećava životno zadovoljstvo, simptomi depresije su smanjeni, povećava se fizička aktivnost a broj dnevno popušanih cigareta se smanjio. Efekti su ostali stabilni tokom praćenja od tri mjeseca.U studiji (Twenge,Campbell,2019) se navodi da pojedinci koji koriste onlajn medije više od 1 sat dnevno javili su niže nivoe blagostanja od onih koji provode manje vremena na mreži. Mladi odrasli i adolescenti danas provode manje vremena u interakciji licem u lice („van mreže“) sa vršnjacima nego starije generacije. Umjesto toga, oni intenzivno koriste onlajn medije (Shensa et al., 2020).Prema (Tang, Koh, Gan, 2017) potvrđeno je da održavanje interpersonalnih veza među studentima putem Facebook-a povećava rizik od stvaranja zavisnosti i u ovom uzorku je pokazano da 80 % je koristilo Facebook svakog dana, 1 % uzorka koristilo je Facebook osam sati dnevno, što je kategorija ozbiljan Facebook zavisnik a 17 % je svrstano u kategoriju visokog rizika.

Svi ovi statistički podaci jasno ukazuju da se povećava broj korisnika društvenih mreža što povećava i broj osoba kojima može da se naruši subjektivno blagostanje kroz razvoj zavisnosti od interneta.S druge strane iako ovo postaje globalni problem još uvijek postoji nedosljednost dijagnostičkih kriterijuma i alata za procjenu zavisnosti što otežava uvid u ovu problematiku i smanjuje mogućnost pravovremene reakcije za sprečavanje razvoja zavisnosti ali i intervencije u slučaju razvijene zavisnosti.

## **CILJ RADA**

Cilj rada je bio da se ispituju navike korištenja interneta i društvenih mreža (Facebook)kod srednjoškolaca u našoj sredini,da li se internet odnosno društvene mreže prekomjerno koriste i da li se zbog toga javljaju posljedice.

Takođe cilj istraživanja je bio da se utvrdi da li se uočava prisutnost niskog samopoštovanja u ovoj populaciji k može biti u podlozi razvoja zavisnosti od interneta.

## METODE ISTRAŽIVANJA

Ispitivanje je obavljeno primjenom dva upitnika koja ukupno sadržavaju 26 pitanja.

Prva grupa pitanja je strukturisani intervju (Caci, Cardaci, Scrimi, Tabacchi, 2017) koja se sastoji od 16 pitanja od kojih se na svako odgovara sa uvijek, često, povremeno, rijetko i nikada i odnosi se na procjenu korištenja Facebook –a i eventualnih posljedica u pravcu razvoja zavisničkog ponašanja.

Druga grupa pitanja je iz Rosenbergove skale samopoštovanja koja se sastoji od 10 pitanja ili ajtema Likertovog tipa na koje se odgovara od u potpunosti se slažem do u potpunosti se ne slažem. Razvijena je 1965 godine. Originalni uzorak za koji je skala razvijena sastojao se od 5,024 učenika. Rosenbergova skala globalnog samopoštovanja je jednodimenzionalna skala i mjeri globalno samopoštovanje pojedinca prema samom sebi (*The Rosenberg Self-Esteem Scale, Rosenberg, 1965*). Skala sadrži 10 tvrdnji, pet u pozitivnom i pet u negativnom smjeru. Ispitanici u ovoj skali procjenjuju u kolikoj se mjeri tvrdnje odnose ili ne odnose na njih. Ispitanici za svaku tvrdnju na skali od 1 do 5 (od „smatram da je tvrdnja u potpunosti tačna“ do „smatram da je tvrdnja u potpunosti netačna“) iskazuju svoj stepen slaganja sa pojedinom tvrdnjom. Rezultat se formira sabiranjem zaokruženih brojeva uz pojedinu tvrdnju, s tim da se negativni odgovori u 2., 3., 4., 6. i 9. tvrdnji boduju u obrnutom smjeru. Mogući raspon rezultata kreće se od 10 do 50 bodova. Veći rezultat upućuje na viši stepen samopoštovanja.

Anketa je provedena među mladima, srednjoškolskog uzrasta. Anketom su obuhvaćena 34 ispitanika u starosnoj dobi od 16 do 19 godina. Anketa je napisana u online obliku u programu Google Forms-u.

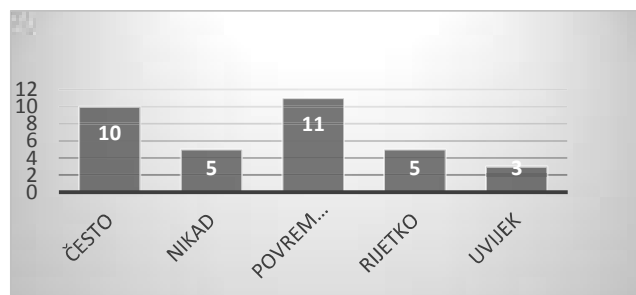
Podaci su obrađeni frekvencijskom analizom da bi se dobili rezultati vezani za učestalost a s obzirom da se radi o malom uzorku nije se išlo na detaljniju statističku analizu.

## REZULTATI

U istraživanju je učestovalo 34 ispitanika od čega 19 osoba ženskog pola ( 56%) i 15 ( 44 %) osoba muškog pola. Starost ispitanika se kretala od 16 do 19 godina ( 3 ispitanika su bila starosti 16 godina, 20 ispitanika je bilo starosti 17 godina, 8 ispitanika je bilo starosti 18 godina i 3 ispitanika su bila starosti 19 godina).

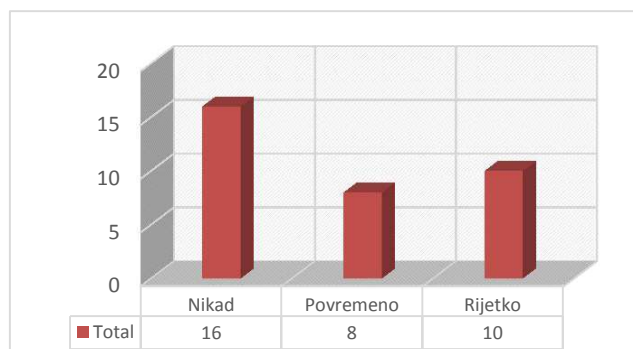
**Prva anketa koja je ispitivala navike korištenja interneta ( Facebook-a) je sadržavala 16 pitanja na koja su bili ponuđeni odgovori: uvijek, često, povremeno, rijetko i nikada. Na neka od pitanja su odgovori bili sljedeći:**

**Grafikon broj 1:**”Koliko često uhvatite sebe da kažete ma samo još malo i isključujem se?”



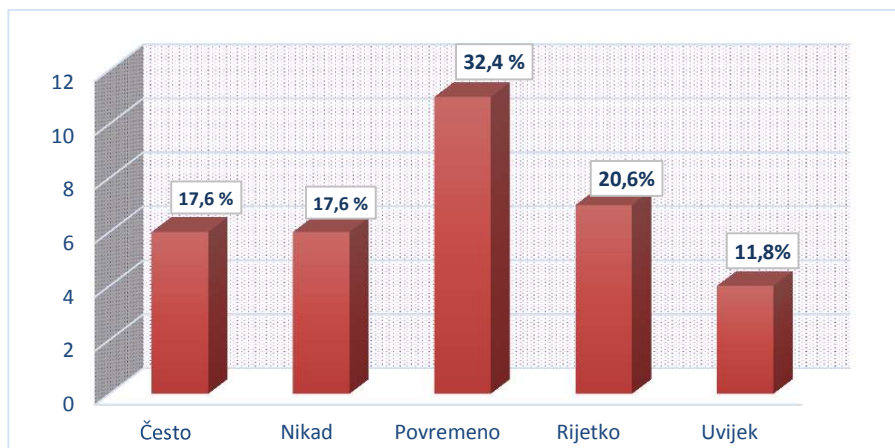
Najviše odgovora je bilo povremeno 11 (32,4%), često je odgovorilo 10 (29,4%) ispitanika, negativan odgovor dalo je 5 (14,7%) ispitanika, rijetko je odgovorilo je 5 (14,7%) ispitanika a uvijek 3 (8,8 %) ispitanika.

**Grafikon broj 2:** “Koliko često se uznemirite, iznervirate ili prasnete kada Vas neko prekine u Facebook aktivnostima?”



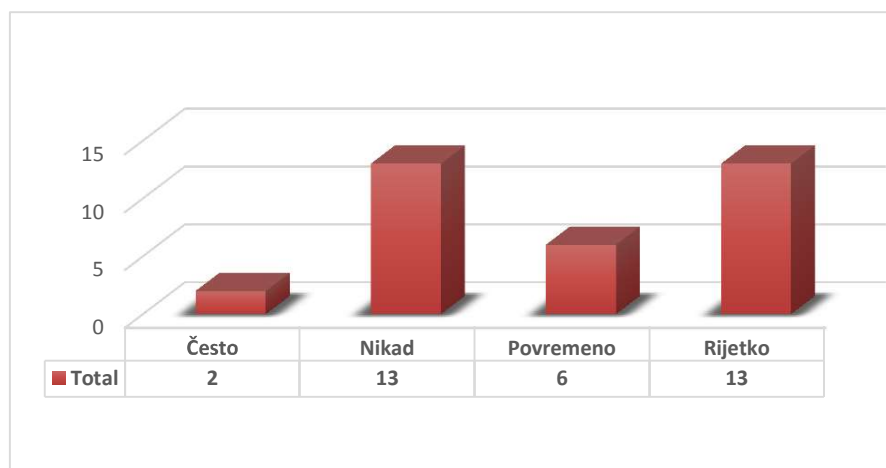
Negativno je odgovorilo 16 (47,1%) ispitanika, povremeno 8(23,5%) i rijetko 10 (29,4%).

**Grafikon broj 3:** “Koliko često ostanete na Facebook mreži duže nego što ste planirali?”



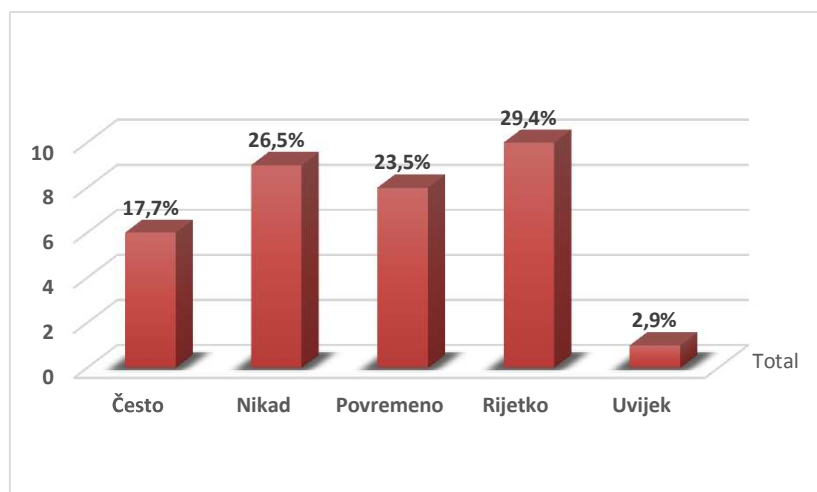
Ispitanici su odgovorili da ostaju duže nego što planiraju na Facebook-u povremeno 11(32,4%), rijetko 7 (20.6%), često 6 (17,6%), nikada 6 (17,6%) i uvijek 4 (11,8%).

**Grafikon broj 4.** “Koliko često zapostavlјate sređivanje kuće ili druge aktivnosti zbog toga što ste na Facebook-u?”



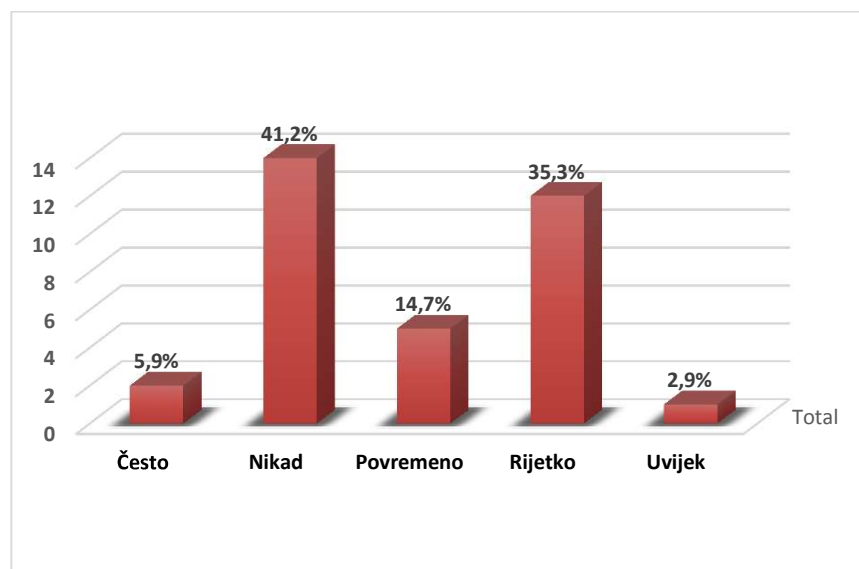
Iz grafikona 4 može se vidjeti da je većina ispitanika odgovorila 13 nikada (38,2 %), 13 rijetko (38,2%), povremeno 6 (17,6 %), a često 2 (5,9%).

**Grafikon 5.** “Koliko često pokušavate da smanјite vrijeme provedeno na Facebook-u i u tome ne uspjevate?”



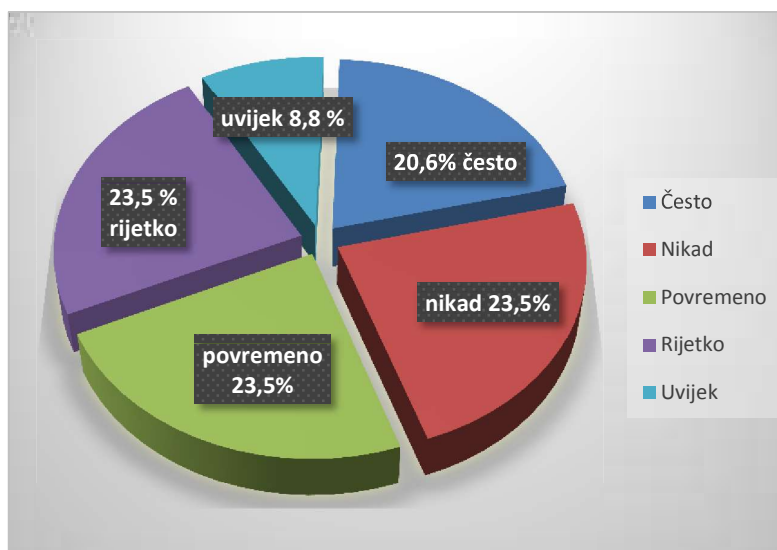
Iz grafikona 5 može se vidjeti da je 10 ispitanika (29,4%) odgovorilo da rijetko pokušavaju da smanje vrijeme provedeno na Facebook-u, 9 (26,5%) ispitanika je odgovorilo da nikad ne pokušava da smanjuje vrijeme na Facebook-u, 8 (23,5%) to radi povremeno, 6 (17,7 %) često a 1 uvijek (2,9%).

**Grafikon 6.** “Koliko često počnete da branite ili krijete kad Vas neko pita šta radite na Facebook-u?”



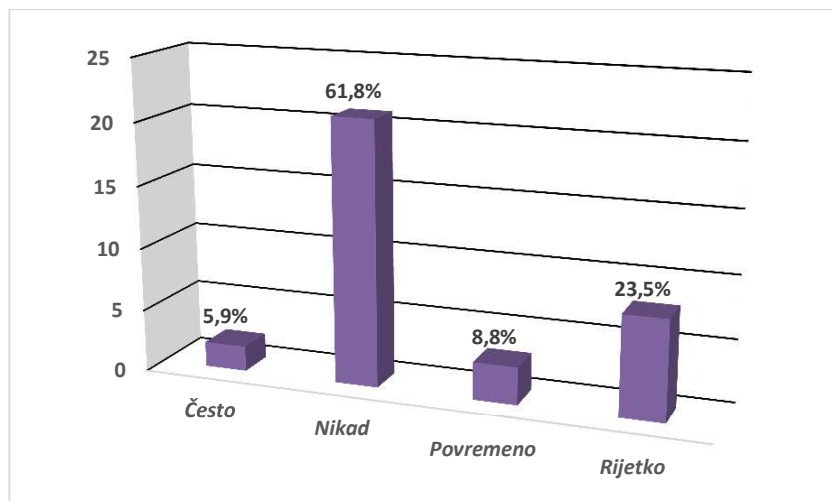
Analizom grafikona 6 može se vidjeti da su ispitanici odgovorili njih 14 (41,2 %) da nikada ne kriju šta rade na Facebook-u, 12 (35,3%) rijetko kriju, 5 (14,7%) povremeno, 2 (5,9%) često i 1 uvijek (2,9%).

**Grafikon 7.** “Koliko često skratite vrijeme sebi vrijeme spavanja zbog ostanka na Facebook mreži do kasno?”



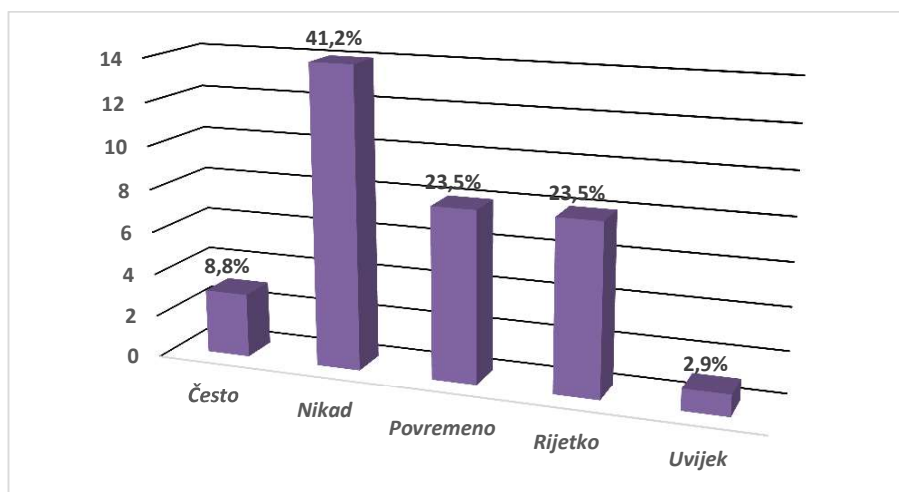
Iz grafikona 7 može se vidjeti da su ispitanici odgovorili nikad 8 (23,5%), rijetko 8 (23,5%) i povremeno 8 (23,5%) sebi skrate vrijeme spavanja zbog ostanka duže na Facebook mreži, 7 ispitanika (20,6%) često skrate vrijeme i 3 (8,8%) uvijek ostaje do kasno.

**Grafikon 8.** “Koliko često se osjećate depresivnim, neraspoloženim ili nervoznim kada niste na Facebook-u a to prođe kada ponovo pristupite?”



Iz grafikona 8 može se zaključiti da najviše odgovora nikad navodi 21 ispitanik (61,8%) tj. da se se ne osjećaju depresivno, neraspoloženo ili nervozno kada nisu na Facebook mreži, rijetko 8 (23,5%), povremeno 3(8,8%) i često 2(5,9%).

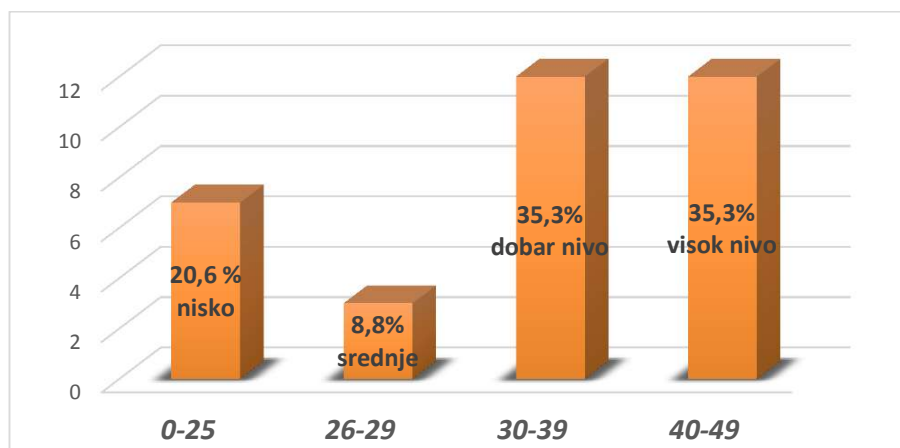
**Grafikon 9.** “Koliko često razmišljate da bi život bez Facebook-a bio dosadan, prazan ili bez radosti?”



Iz grafikona 9 može se vidjeti da na postavljeno pitanje da li smatraju da je život dosadan bez Facebooka-a, najviše odgovora je nikad 14(41,2%), povremeno i rijetko po 8 (23,5%), često 3 (8,8%) i uvijek 1 (2,9%) .

**Druga anketa na koju su odgovarali ispitanici je bila Rosenbergova skala samopoštovanja koja se sastojala od 10 pitanja. Rezultati su sljedeći:**

**Grafikon 10.** Rezultati Rosenbergove skale samopoštovanja



Iz grafikona 10 se zaključuje da visoko samopoštovanje ima 12 (35,3%) ispitanika ( 6 muških i 6 ženskih), dobro samopoštovanje ima 12(35,3%) ispitanika ( muških 5 i 7 ženskih), srednje samopoštovanje 3 (8,8%) ispitanika ( 0 muških i 3 ženskih), nisko samopoštovanje ima 7 (20,6 %) ispitanika ( muških 4 i ženskih 3).

### **DISKUSIJA**

Radeno je dosta istraživanja na temu ispitivanja zavisnosti od društvenih mreža i utvrđivanja rizičnih faktora na brži razvoj zavisnosti ali takođe i utvrđivanja razvoja posljedica zavisnosti. Naše istraživanje je urađeno na srednjoškolskoj populaciji od 16 do 19 godina i na malom uzorku od 34 ispitanika gdje smo imali 15 osoba muškog pola i 19 osoba ženskog pola. Koristili smo u istraživanju skale koje su korištene i u nekim drugim istraživanjima kada je u pitanju razvoj zavisnosti od interneta tj. Facebook-a i skalu koja se već dugi niz godina koristi u istraživanjima kada je u pitanju subjektivna procjena samopoštovanja.

Prema Blachnio A.,Przepiorka A.,Senol-Durak E, Durak M.,Sherstyuk L.(2017) zavisnost od sadržaja Facebooka je negdje opisana i kao prekomjerno učestvovanje ( mjeri se brojem sati) u aktivnostima na Facebook mreži. Zavisnost karakterišu tolerancija, povlačenje, recidivi i simptomi opisani u sklopu nekih drugih bolesti zavisnosti .Uporna i maladaptivna upotreba interneta naziva se i patološka, kompulsivna ili problematična upotreba interneta ( Ioung ,1998).

1. U našim rezultatima koje smo dobili kroz istraživanje vidljivo je da ispitanici provode više vremena na internetu i govore sebi samo još malo i isključujem se kod 29,4 % ispitanika često a kod 32,4 % ispitanika povremeno što je više od 50 % uzorka.Takođe u našem uzorku ostaju duže nego su planirali na Facebook-u često njih 17,6 % i povremeno 32,4 %.Pokušaj smanjena vremena provedenog na Facebook-u je često u 17,7 % i povremeno u 23,5 % ispitanika. Skraćeno vrijeme spavanja zbog aktivnosti na Facebook-u imaju 20,6 % često i 8,8 % uvijek ispitanika. Prema Caci i Scrimi ( 2017) noćno korištenje Facebooka povećava rizik od zavisnosti.

2. Naše istraživanje je rađeno među populacijom srednjoškolaca sa relativno ujednačnim brojem osoba muškog i ženskog pola. Najveći procenat njih je imao 17 godina. Prema studiji Kumar i Mondal (2018) navodi se da se početak učestalijeg korištenja interneta dešava oko 15 godine života i da se koristi 3 do 4 sata dnevno u toku cijele nedelje. Takođe u ovoj studiji je zaključeno da internet kao jedan od najvažnijih alata današnjeg društva se povećano upotrebljava.Prema ovoj studiji posljedice su u vidu promjena raspoloženja, nemogućnosti kontrole vremena provedenog na internetu, uticaja na društveni život i štetne posljedice na profesionalnom planu, a utiče i na pad samopoštovanja. I u našem uzorku iako nije reprezentativan su utvrđene ove posljedice u određenom procenu uzorka.



3. Prediktori zavisnosti od sadržaja Facebook-a su usamljenost, nezadovoljstvo životom, nisko samopoštovanje, anksioznost, depresija (Błachnio A., i saradnici, 2017). Prema (Bhardwaj i Rani, 2018) anksioznost i ženski pol mogu biti prediktori zavisnosti a smanjenje socijalnih interakcija, osjećaj usamljenosti, i samopoštovanje u pozitivnoj su korelaciji sa zavisnošću od interneta. U našem uzorku našli smo da 20,6 % osoba ima nisko samopoštovanje. Takođe u našem uzorku smo našli da se 5,9 % osoba često i 8,8 % osoba osjeća depresivnim, neraspoloženim i nervoznim kada nisu na Facebooku.

4. McNicol i Throseinsson ( 2017 ) su pronašli da su prisutne sljedeće varijable kod osoba u pojačanom riziku da postanu zavisni od interneta: intenzivno korišćenje interneta, sklonost ka pretjeranom analiziranju i promišljanju i nisko samopoštovanje. U populaciji adolescenata na oboljevanje od internet zavisnosti mogu uticati i njihova depresija, anksioznost i stres.

5. Naše istraživanje je samo ukazalo na postojanje određenih parametara u populaciji naših srednjoškolaca koji mogu biti sastavni dio razvoja zavisnosti od interneta i njegovih posljedica što je u skladu i sa ostalim istraživanjima koje smo naveli.

### **ZAKLJUČAK**

Prema postavljenom cilju istraživanja koji je bio da se ispituju i utvrde navike korištenja interneta i društvenih mreža kod naših srednjoškolaca utvrdili smo da postoji određeni procenat njih kod kojih su se pojavili parametri koji mogu da vode u pravcu razvoja zavisnosti a kod nekih su sigurno i parametri zavisnosti. Naš uzorak je bio mali pa nismo radili detaljniju statističku obradu podataka. Cilj nam je bio da ukažemo da i naša sredina nije imuna na ovu problematiku koja zaokuplja pažnju javnosti i stručnih krugova u zemljama u okruženju i šire a može da ostavi velike posljedice po zdravlje mladih ljudi.

Potrebno je uraditi veće istraživanje u našem okruženju posebno kada su u pitanju adolescenti da bi se utvrdila veličina problema i u skladu sa tim napravili preventivni programi .

Rana prevencija kroz neophodnost stvaranja mogućnosti izbora za djecu koja su usamljena ili izolovana različitim socijalno prihvatljivim ponudama treba da bude usklađena sa životnim dobi i stepenom obrazovanja uzimajući u obzir međugeneracijsku komunikaciju i afirmaciju ka zdravom i sadržajnijem životu.

Neophodno je sprovoditi ( Shani, Pei 201 ) psihološki savjetodavni rad među internet zavisnicima kako bi studenti prepoznali način svog funkcionisanja na internet mreži i shvatili štetnost koju zavisnost na internetu proizvodi.

Neophodno je pravovremeno oblikovanje ponašanja na internetu kroz stvaranje prilika za učešće u prihvatljivim životnim, socijalnim i akademskim aktivnostima kao i promociju zdravih stilova života.

U skladu sa naprijed navedenim Udruženje “Klub liječenih alkoholičara grada Banja Luka” zadnjih dvije godine vodi Savjetovalište za mlade i roditelje pod nazivom “ Kad imaš dilemu pitaj” upravo da pruži priliku mladima da se uče zdravijim stilovima življenja u smislu prepoznavanja svog načina funkcionisanja na internetu a i roditeljima da ojačaju svoje vještine da bi mogli da pomognu svojoj djeci pravovremeno da ne bi došlo do razvoja ove zavisnosti.

LITERATURA

1. Bhardway, V Kumar; Rani M. (2018).Effect of Internet Addiction in Relation to Healthiness and Well-Being in Rural and Urban Students:Comparative Study. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, [S.l.], p. 12-18.
2. Błachnio A., Przepiorka A, Senol-Durak E, Durak M., Sherstyuk L.(2017.)The role of personality traits in Facebook and Internet addictions: A study on Polish, Turkish, and Ukrainian samples.*Computers in Human Behavior*,Vol 68, 269-275.
3. Brailovskaia J., Strose F., Schillack H.,Margraf J. (2020).Less Facebook use – More well-being and a healthier lifestyle? An experimental intervention study. *Computers in Human Behavior* 108,106332.
4. Caci B, Cardaci M, Scrima F, Tabacchi ME. The Dimensions of Facebook Addiction as Measured by Facebook Addiction Italian Questionnaire and Their Relationships with Individual Differences. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*. 2017 Apr;20(4):251-258.
5. Carlisle K.L.,Carlisle R.M.,Polychronopoulos G.B.,Goodman-Scott E.,Kirk-Jenkins, A. (2016). Exploring Internet Addiction as a Process Addiction . *Journal of Mental Health Counseling* , 38 (2),170–182.
6. Eurostat 2016 godine. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?;](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?;pristupljeno%20dana%2008.07.2022%20godine) pristupljeno dana 08.07.2022 godine.
7. Kumar M.,Mondal A.(2018). A study on Internet addiction and its relation to psychopathology and self-esteem among college students.Ind Psychiatry J,27:61-6.
8. McNicol L.M., Einar B. Thorsteinsson B E. ( 2017).Internet Addiction, Psychological Distress, and Coping Responses Among Adolescents and Adults.*Cyberpsychology,Behavior, and Social Networking*, 20(5).
9. Rosenberg,M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton,NJ:Princeton University Press.
10. Shensa, A., Sidani, J. E., Escobar-Viera, C. G., Switzer, G. E., Primack, B. A.,Choukas Bradley, S. (2020). Emotional support from social media and face-to-face relationships: Associations with depression risk among young adults. *Journal of Affective Disorders*,260,38–44
11. Shan P., Pei J.(2018).Cognition and Education Management Method of Withdrawal Reaction for Students with Internet Addiction Based on EEG Signal Analysis. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 18(5).
12. Tang CS, Koh YW, Gan Y. Addiction to Internet Use, Online Gaming, and Online Social Networking Among Young Adults in China, Singapore, and the United States. *Asia Pac J Public Health*. 2017 Nov;29(8):673-682.
13. Twenge, J.M.,Campbell,W.K.(2019). Media use is linked to lower psychological well-being: Evidence from three datasets.*Psychiatric Quarterly*,90, 311–331.
14. Young K.S.(1998). *Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction--and a Winning Strategy for Recovery*. Wiley. ISBN: 978-0-471-19159-9
15. Young KS.(1998). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychol Behav*,1(3):237–244.

**HABITS OF USING THE FACEBOOK SOCIAL NETWORK  
AND SELF-CONFIDENCE IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS**

*Nera Zivlak-Radulović, Associate professor, Subspecialist of forensic psychiatry  
1. The Psychiatry Clinic of the University Clinical Center of the Republic of Srpska  
2. Faculty of Law, Pan-European University Apeiron*

***Abstract:** People with low self-confidence may have a greater tendency to use social networks more often because it is easier for them to make social contacts in such a way, but this may also be a reason for development of internet addiction and the consequences of that addiction.*

*The goal of the paper was to examine the habits of using the internet and social networks among secondary school students and possible presence of lower self-confidence.*

*Work method: An anonymous online survey was completed by 34 respondents aged 16 to 19. The survey consisted of two groups of questions. The first group of questions was from a structured interview (Caci, Scrimi, 2017.) which examined habits of using the Internet and Facebook. The second group of questions was from the self-esteem scale (Rosenberg, 1965). The data were processed using frequency analysis.*

*Results: Answers on the scale of habits of using social networks were classified as always, often, occasionally, rarely, never. When interrupted in Facebook activities, 11.8% of respondents always get upset and 17.6% often. Neglecting daily activities due to Facebook is marked as often by 5.9% of respondents and occasionally by 17.6% of them. 11.8% of respondents always stay on Facebook longer than they planned, and often 17.6% of them. When asked if they occasionally hide or defend their activities on the Internet, 2.9% of respondents said always and 5.9% of respondents said often. Reduced sleep time due to Facebook activity is often experienced by 20.6% of respondents and always by 8.8%. Regarding the statement that they think life is boring without Facebook, 8.8% of respondents replied often and 2.9% of respondents replied always. When it comes to Rosenberg's self-esteem scale, it was found that low self-esteem is present in 20.6% of respondents.*

*Conclusion: In this pilot survey, which included a small sample of respondents, we confirmed that in a certain percentage of secondary school students there are symptoms which point to a frequent use of the Facebook in the direction of the development of addictive behavior and also a certain representation of low self-confidence which can be correlated. It is necessary to conduct a larger study of the population of secondary school students and planning of preventive activities in our environment.*

***Keywords:** habits, Facebook, adolescents, self-confidence*